

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Thesavrvs Sacrorvm Ritvvm, Sev Commentaria In Rvbricas Missalis Et Breviarii Romani

In quibus origo cuiusque Ritus, Causæ historicæ, vel mysticæ, ex maiorum ingenio, Theoria, Praxis, Obligatio, & exquisitus Vsus, additis opportunè Decretis omnibus S. Rituum Congregationis, quàm breuissimè explicantur

Gavanti, Bartolommeo

Antverpiæ, 1646

De Rubricis Benedictionum. XIX.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40214

& anniuersario: nam eadem Oratio pro Papa dicitur in obitu & in anniuersario, nulla facta in ea anniuersarij mentione.

12 Missa quoque est eadem in obitu & anniuersario Papæ, cur non etiam erit Episcopi? Cardinales autem eodem priuilegio mortis gaudent quo Episcopi, & in huiusmodi functionibus post mortem sunt æquales. Extra prædictos dies, Missæ dicuntur ut in quotidianis Defunctorum, cum proprijs Orationibus.

13 In titulo *Pro patre & matre* addita est vox *Sacerdotis*: nam aliàs de patre cuiusque non conuenit Oratio in ore Sacerdotis, ut patet audienti.

14 Missæ, quæ circumferuntur *sancti Gregorij pro uiuis & defunctis*, neque sunt sancti Gregorij, neque sunt approbatæ à sancta Sede Apostolica, imò reiectæ, ita ut neque in calce Missalis retineri possint, ex Decreto sacre Rituum Congregationis die 8. Aprilis 1628.

15 Pro eo qui proximè obiit, longè tamen à nobis, prima uice potest dici Missa ut *in die tertio*, omisso uerbo *tertium*.

16 N. exigit nomen Defuncti, si tamen est nobilis, uel consuetudo sit nominandi omnes in Collecta, & Orationibus.

17 Habentur in Sacramen. Gregoriano Orationes, *Fidelium Deus*, cum Secreta, & Postcommunione: in anniuersario, pro Episcopo, *Deus omnium fidelium*; pro Sacerdote, *Præsta*; pro defuncto, *Inclina*, & *Absolue*; pro fratribus, Secreta; pro ijs qui in cæmeterio, tres consuetæ; pro pluribus defunctis, *Deus, cui proprium*, & *Animabus*, cum duabus seqq. reliquæ sunt recentiores: ex quibus illæ duæ, quæ pro Episcopo uel Sacerdote additæ sunt, post eam utriusque communem, *Deus qui inter Apostolicos*, &c. conuenientiùs dicuntur in ijs Missis, in quibus per modum commemorationis dici debet Oratio pro prædictis iisdem; uel certè positæ sunt ad uarietatem.

De Rubricis Benedictionum. XIX.

Benedictio hæc sumitur pro prece, qua Ecclesiastico more rebus ipsis specialis sanctitas impertitur, ita ut in usus profanos illæ deinde transferri non possint: & aliæ quidem sunt constitutiua benedictiones, aliæ inuocatiua, ex Caiet. 2. 2. *quæst.* 88. *artic.* 11. illæ quidem, per quas siue res siue personæ diuino cultui destinantur; hæc uero sunt, per quas à Deo, uel rebus, uel personis imploratur auxilium diuinum. Primi generis sunt Benedictiones aquæ, uestium Sacerdotalium, mapparum Altaris, Corpo-

ralium, & Vasculi pro sacrosancta Eucharistia, de quibus in Missali agitur; quia communes esse possunt simplici Sacerdoti priuilegiato, seu delegato, nedum Episcopo, seu Abbati. Secundi generis aliæ sunt, *Agni in Paschate*, *onorum*, *panis*, *nouorum fructuum*, *cuiuscumque comestibilis*, *candelarum*, *loci*, *domus nouæ*, *thalami*, & *nouæ nauis*, quæ in Missali descriptæ sunt extra præiudicium aliarum, quæ in Rituali Romano habentur; quia hæc à quocumque Sacerdote fieri possunt, & fieri sæpiùs contingunt; neque Rituale

tuale Romanum, sicuti Missale, cuius-
cumque facillè suppetere solet.

2 Origo harum Benedictionum, quæ fiunt per verba Sacerdotis addito signo Crucis, absque vlllo dubio ab Apostolis est: neque desunt, qui in hanc causam illud Apostoli Pauli explicant, 1. *Tim. 4. Formã habe sanorum verborum quæ à me didicisti. Sanorum, hoc est, quæ sanare possunt creaturas, siue insensibiles siue sensibiles.*

3 Habitus benedicturi Sacerdotis erit Superpelliceum, & Stola regulariter alba, aliquando violacea, vt infra. Nam color albus designat puritatem communicandam rebus benedicendis; violaceus autem adhibetur congruè in benedictione coniuncta

cum exorcismis, ad effugandos dæmones; vnde ad aquam benedicendam eo colore vtimur: potest tamen adhiberi Stola coloris temporis conuenientis, vt dicitur in *Rubricis Ritualis Romani.*

4 Stando semper benedicat Sacerdos, & aperto capite; manuque former Crucis signũ versus rē, vbi est nota ✠, & item ipsam aspergat in fine ter, hoc est, in medio, à dextris, & à sinistris rei.

5 Super Altare quidem benedicendæ res collocari poterunt, non autem esculenta, quæ omnino super mensam ponenda erunt, non in Altari.

De Aqua benedicta hæc sunt Rubricæ in Missali.

6ª Die Dominica, in sacrificia preparato sale & aqua benedicenda,
b Sacerdos celebraturus Missam, vel alius ad id deputatus, Alba vel Superpelliceo indutus cum Stola circa collum, primò dicit ✠. *Adintorium.*

a Die Dominica.] Numquã omittitur in Dominicis aspersio Aquæ benedictæ, *Microl. 41.* in memoriã Baptismi, qui in Dominica Paschæ solemniter celebratur, *Rupert. lib. 7. cap. 20.*

b Sacerdos celebraturus Missam.]

Sacerdotis est hæc benedictio, ex *Concilio Nannerensi.* si celebraturus est Missam, induat super Albam Stolam Missæ conuenientem: si alius est, adhibeat super cottam Stolam violaceam, vt in *Rituali Romano Pauli V.*

7 Deinde absolute incipit exorcismum c salis.

c Salis.] Miscenda est Aqua benedicta cum sale, ex *Clemente lib. 8. Constit. cap. 29.* vbi meminit benedictionis aquæ, & virtutis eius ad morbos pellendos, & dæmones fugandos: delentur etiam venialia, ex *sancto Thoma 3. par. quest. 65. artic. 1. ad 6.* Quod an fiat ex opere operantis, vt asserunt cum *sancto Thoma Alensis & Abulensis, citati à Suar. 3 par. disput. 12. Sectione 2.* an verò ex opere operato,

quod significant *Victoria, Sotus, & Ledesma* apud *Gregor. de Valent. Tom. 4. disput. 7. quest. 4.* non est quòd hoc loco minùs vtiliter disputemus. Valet etiam Aqua benedicta ad pellendos corporis morbos, vt *Tobias noster par. 1. cap. 72.* fusiùs probat, vbi multa de hoc effectu affert exempla non communia. Lege *Baronium Tomo secundo anno 152. Tomo quarto 362. & 389. Tomo octauo 598. & Tomo decimo*

rimo 944. Illud est precipuum in hoc ritu: quod sicut in ingressu Ecclesie aspergimur statim Aqua benedicta; ita mundari à Deo taceat petimus, vt maiori cum puritate vel sacrificemus, vel oremus; & præsertim Clerus hoc intendere debet, iuxta illud *Isaia 52. Mundamini, qui fertis vasa Domini.*

8 Prius autem quàm à Clemente, nimirum à sanctis Apostolis, & præsertim à sancto Matthæo, qui, ex *Marfilio Columna*, fuit auctor benedictionis aquæ, hunc ritum effluxisse certum est, desumpto ritu ab Eliseo Propheta 4. *Regum 2.* qui sale fugauit sterilitatem aquæ. vnde *Raban.*

lib. 2. cap. 55. Aqua à sordibus mundat, sal puritatem fugat; aqua nitorem præbet, sal sinceritatem adhibet; aqua potum sapientiæ significat, & sal gustum prudentiæ indicat.

9 Sed quare sal ante aquam benedicitur? quia benedicenda est aqua cum eius mixtione. Per salem intellige amaritudinem penitentiæ, per aquam Baptismum. Quia ergo præcedere debet cordis compunctio, ideo sal prius benedicitur, *Duran. lib. 4. cap. 4.* Alexander Papa ritum hunc confirmauit Decreto, *de Consec. can. Aquam. Distinct. 3. Valafrid. capite 19. testatur cum Microlog. cap. 41. 46. & alijs.*

10 *Ter mittit sal in aquam in modum Crucis, dicendo semel.*

Ordo Romanus: Vt in virtute Trinitatis fiat benedictio & mixtio Christi cum populo. *Aqua multa, populi multi.* Quia Christus sal est, à quo Apostoli sal terræ dicti sunt. Miscenda quoque est amaritudo cum

penitentiæ & Baptismo, ex *Durando loco citato*, ad sanctificationem, quam *Cyprianus Papa*, id est Episcopus, citatus à *Durand. ibidem*, docet esse proprium effectum Aquæ benedictæ.

11 *Finita benedictione, Sacerdos celebraturus, indutus^d Pluuiali coloris Officio conuenientis, accedit ad Altare; &^e ibi ad gradus cum ministris genuflexus, accipit à Diacono aspersorium, & primò^f ter aspergit Altare, deinde se, & erectus ministros, incipiens Antiphonam, Asperges me, & Chorus prosequitur, Domine hyssopo, &c. vt infra. Interim Celebrans^g aspergit Clerum, deinde populum, dicens submissa voce^h cum ministris^m Psalmum Miserere.*

12 Ante Tertiam, *Rupert. ait lib. 9. cap. 10.* sed post Tertiam, *Ordo Roman. in die sancto Pasche*, & indicat *Carimon. Episcop. lib. 2. cap. 31.* vbi præscribitur, quod in fine asperisionis capit Planetam, & facit Sacerdos confessionem: ergo, dicta Tertia, fit aspersio; sed & ante benedictionem

palmarum, seu candelarum, si hæc occurrat in Dominica, fit aspersio, vt supra in proprijs locis dictum est.

^d *Pluuiali.*] Hoc est, post Amictum, Albam, Cingulum, & Stolam, vt in prædicto *Carimoniali*: neque procedit postremus, vt aliqui scripsere, sed medius inter ministros paratos, *ibidem;*

ibidem; nempe, si cum iisdem cantanda sit Missa.

e *Ibi ad gradus.*] Hoc est, in infimo eius gradu, *Carimon. ibidem*; & *ibidem*, ait *Rubr.* genuflexus: ergo etiam genuflectit tempore Paschali, cui Dominica æquiparatur. Aspergit autem genuflexus Altare, ob maiorem reuerentiam; & seipsum item, ad indicandam humilitatem: sicuti genuflexus etiam sibi ipsi cineres imponit, ut suo loco diximus.

f *Ter aspergit Altare.*] In medio, versus cornu Euangelij, tum Epistole. Altare verò aspergitur ob reuerentiam Sacramenti in eo conficiendi, ut inde arceantur hostes, *Duran. ubi supra*; & ob memoriam Baptismi Christi, à quo vim habet Baptismus noster.

13 Quòd si in Altari sit exposita sanctissima Eucharistia, abstinendum est ab aspersione Altaris, ea ratione qua non signatur Altare ad *In principio*, ut dictum est in *Feria quinta in Cena Domini*; & hoc expressè habetur in *Ambrosiano Missali proxime edito anno 1618*. Diaconus quoque tunc similiter debet abstinere ab osculis aspersorij & manuum.

g *Et erectus ministros.*] Id est, adhuc genuflexos, primò Diaconum, deinde Subdiaconum.

h *Incipiens Antiphonam.*] Debet ex *predicto Carimon.* incipere Antiphonam ante aspersionem Altaris; eodemque modo intellige Rubricam Missalis, quamvis postponere videatur Antiphonam. Conuenit enim ut dicatur *Asperges*, futuri temporis, ante aspersionem actualem. Neque nouum videri debet, quòd inchoatur Antiphona

na genibus flexis: nam idem præscribitur Episcopo in principio Synodi in Pontificali Romano, & in qualibet sessione. Est autem hæc Antiphona de fide Baptismi prophætia; nam hyssopus significat humilitatem & passionem Christi, à qua pendet Baptismi virtus, *Ruper. lib. 7. cap. 20.*

i *Aspergit Clerum.*] Aspergens non inclinat caput; at Clerum stare decet detecto capite, & aspergenti reuerenter caput inclinare, *Carimon. Episcop. lib. 2. cap. 31.* neque tamen aspergio singulorum fieri debet, sed plurimum simul, tam Cleri quàm populi; & iuxta locorum consuetudinem fiat aspergio laicorum. Canonici singillatim aspergi poterunt, ad maiorem eorundem venerationem; quibus & Celebrans aliquam honoris significationem adhibebit ante & post totam eorum aspersionem: quod ne fiat incongruè à maiori Celebrante, statuit Gregorius XIII. 30. Decembris 1573. teste *Genuensi in Praxi Archiepiscop. cap. 65. Roma edita 1616.* ne in Ecclesijs Hispaniarum Antistes, vel alia persona principalis aspergat Clerum in Dominicis ante Missam; sed eius loco simplex Sacerdos cum Superpelliceo, & Stola, & cum Acolythis tantum.

l *Cum ministris.*] Comitantur eum ministri, Diaconusque eleuat à dextris simbriam Pluuialis. Quòd si, in *predicto Carimon.* procedit solus Celebrans, hoc ibi iubetur ob reuerentiam Episcopi præsentis, ut coram eo cum minori pompa Celebrans procedat.

m *Psalium.*] Id est, totum Psalmum alternatim cum ministris.

14 *Hæc Antiphona prædicto modo dicitur ad asperſionem Aquæ benedi-
ctæ in Dominicis per totum annum; excepta Dominica de Paſſione,
& Dominica Palmarum, in quibus non dicitur Gloria Patri, ſed
poſt Pſalmum Miſerere repetitur immediatè Antiphona, Aſperges
me. Excepto etiam tempore Paſchali, ſcilicet à Dominica Paſchæ
uſque ad Pentecoſten, quo tempore cantatur Antiphona, ° Vidi
aquam; Dominica vero Trinitatis reſumitur Aſperges.*

n *Gloria Patri.*] Omittitur ijs die-
bus, quibus in Miſſa dici prohibe-
tur. hæc enim aſperſio eſt quaſi ini-
tium Miſſæ.

o *Vidi aquam*] Habet Ordo Roma-
nus in die Paſchæ Antiphonam, *Vidi
aquam*: ubi etiam habes eodem exor-
ciſmos falis & aquæ cum Orationibus
prædictis; quando nimirum agitur de

Conſecrat. Eccleſ. habentur etiam in
Sacramentario ſancti Gregor. Verùm
hæc Antiphona deſumpta eſt ab *Eze-
chiele 47.* & ſignificat fontem ſacri
Baptiſmatis de templo corporis Chri-
ſti, de cuius latere quidem læuo huma-
nitatis, dextro autem diuinitatis, exi-
uit ſanguis & aqua Baptiſmalis, *Ru-
pertus loco citato.*

15 *In die ſancto Paſchæ & Pentecoſtes, ubi eſt fons Baptiſmalis, fit aſper-
ſio cum aqua pridie benedicta in fonte Baptiſmi, & ante infuſio-
nem olei & chriſmatis accepta.*

Hæc eadem Ordo Romanus, & in cap. Sabbatho. de Conſec. Diſtinct. 4.

16 *Finita Antiphona ſupradicto modo, Sacerdos qui aſperſit aquam,
reuerſus ad Altare, ſtans ante gradus Altaris iunctis manibus,
dicat V. Oſtende, &c. Tempore Paſchali additur Alleluia.*

Nota, quòd in Oratione vltima pe-
titur, mitti Angelum de cælis, non
niſi poſt purificationem per aſperſio-
nem Aquæ benedictæ.

p *Reuerſus ad Altare.*] Hoc eſt, ad
inſimum eiùſdem gradum, *Carimo-
nial. Episc. loco citato.*

17 Tenent autem miniſtri librum
ante Celebrantem, *ibidem*, dum dicit
Verſus & Orationem. Poſt Oratio-
nem *Exaudi* deponitur Pluuiale, aſſu-
mitur Manipulus cum Caſula pro
Miſſa, *Carimon. ibidem.*

18 Reliquæ Orationes quæ ſe-
quuntur pro benedictione Agni, ouo-

rum, panis, nouorum fructuum, ve-
rum comestibilium, candelarum, loci,
domus nouæ, thalami, nouæ nauis, Sa-
cerdotalium indumentorum, mapparum,
Corporalium, Vaſculi Sacra-
menti, quæ ſine vnctione fiunt, ha-
bentur partim in *Ordine Romano*, par-
tim in *Pontificali*, partim in *Ritualibus
antiquis.*

19 Benedictio Agni ad communem
menſam fit ex vſu Romano, *Micro-
log. cap. 54.* Panis, à ſancto Petro, ex
*Abdia lib. 2. Hiſtor. Apoſtol. & Ora-
tio eſt in Sacramentario Gregoriano;*
ubi etiam habetur Oratio rerum come-
ſtibi-

stibulum. Frugum verò habet originem à sancto Clemente *Constitut. li. 8. cap. 4.* seu, ex *Baronio anno 283.* à Decreto Eurychiani Papæ.

20 Quæ traditur hoc loco *candelarum benedictio*, ea est, quæ fieri contingit extra diem Purificationis beatæ Virginis: quod expressè notatur in *Rituale Romano Pauli V.* Item ea loci est, quæ fit extra diem Sabbati sancti, in quo maiori ritu domorum fit benedictio, & à Parocho, cuius proprius habetur ritus in *predicto Rituali*: nam, ut diximus, in *Missali* positæ sunt tantùm ea benedictiones, quæ citra præiudicium iurium Parochialium à quocumque Sacerdote, & quâncumque, fieri possunt.

21 Pro benedictione *vestium Sacerdotalium* Orationes habentur in *Sacramentario Gregoriano*. Reprehendit *Possennius de Officio Curati cap. 2. num. 33.* eos, & meritò, qui assuunt vestem Sacerdotalem non benedictam vesti Sacerdotali benedictæ, & eam dissiunt post *Missam*, putantes hoc sufficere vice benedictionis propriæ: quod nullatenus est permitendum.

22 Quæritur autem: Quis benedicere potest has vestes præter Episcopum? Abbates, & alij Regularium Superiores ex Priuilegio benedicere possunt; non tamen benedicere paramenta Ecclesiarum non sibi subditarum, neque Abbates, ex Decreto sacre Rituum Congregationis die 24. *Augusti* 1609. & renouato in fauorem Episcopi Spoletani die 30. *Septemb.* 1628. Neque obstat consuetudo allegata à *Tamburinio de Iure Abb. Tom. 1. disput. 22. quest. 2. num. 2.* quam abrogauit, & non ob stare declarauit ea-

dem S. Congregatio 18. *Augusti* 1629. Nullo modo Sacerdotes simplices benedicere possunt proprias vestes, ex *Nauar. cons. 2. de consecr. Eccles.* neque Protonotarij, ex Decreto sacre Rituum Congregationis 17. *Iulij* 1627.

23 Quæritur postremò: An Episcopi hanc facultatem possint alijs Sacerdotibus delegare. *Tabien. v. Abbas. num. 12. Vgolin. de Episc. cap. 32. num. 5.* negant: & in praxi sacra Rituum Congregatio sæpiùs requisita fuit ab Episcopis insignioribus, & S. R. E. Cardinalibus, eiusdemque sacre Rituum Congregationis Præfectis, iustis de causis apud Ecclesias proprias non residentibus, pro facultate delegandi, & eam pluribus concessit, aliquando limitando personas in dignitate constitutas, 14. *Novembris* 1615. aliquando tempus ad sex menses, 14. *Martij* 1616. & sæpiùs tandem sine limitatione, 2. *May* 1619. & deinceps alijs eodem modo. Ratio est, quia de potestate ordinis est hæc benedictio: ea verò non potest ab Episcopo delegari, sicuti potestas iurisdictionis, quæ delegari potest.

24 Hactenus de Benedictionibus. In calce *Missalis* additas inuenies Orationes dicendas in consecratione Episcopi, & in collatione Ordinum, excerptas à Pontificali: at, inquires, Cur in *Missali* positæ sunt? Respondeo, ad maiorem commoditatem consecrantis & consecratorum, ut quisque eas dicere possit statim in suo *Missali* in *Missâ* consecrationis. Prima verò harum Orationum legitur in *Sacramentario sancti Gregorij*, nimirum ea quæ pro Episcopi consecratione dicitur.

Et hic finis totius *Missalis*.